

Юрченко Л.І.

*Доктор філос. наук, професор, Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Бауліна О.О.

*магістрант, Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Яковлева К.Р.

*магістрант, Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ У ФОРМУВАННІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Проблеми сталого розвитку української економіки за останні роки набули особливо гострого характеру, а тому вкрай важливим постало питання врегулювання дилеми щодо підвищення ефективності функціонування підприємств при одночасному забезпеченні підтримки соціального аспекту життя населення.

Господарське середовище України у своєму історичному розвитку не пройшло тих важливо-ключових етапів розвитку, які були притаманні західному суспільству для побудови якісної моделі соціальної відповідальності. Розвиток української економіки у напрямку сталого розвитку, інтеграції до європейського і світового співтовариства вимагають запровадження сучасних практик взаємодії держави, бізнесу та суспільства, які б дозволили посилити взаємну відповідальність усіх учасників суспільного життя, створити умови для подальшого стабільного розвитку суспільства, заснованого на врахуванні якнайширшого кола інтересів. Об'єднання таких інтересів можливо через корпоративну соціальну відповідальність, як відповідальність організації, компанії за вплив прийнятих рішень і дій на суспільство, довкілля шляхом прозорості та етичної поведінки, що сприяє сталому розвитку; відповідає чинному законодавству та міжнародним нормам поведінки; інтегрована у діяльність організації та практикується в її відносинах [1].

Гармонізація та досягнення балансу не тільки між економічною, соціальною та екологічною сферами, а й між інтересами теперішніх і майбутніх поколінь актуалізує науково-економічний дискурс в контексті соціальної відповідальності бізнесу. У сучасних умовах сталий розвиток вимагає глобальної солідарності та інтеграції, координації дій національних економік та секторів різних країн на локальних та міжнародних рівнях.

Основною перешкодою цьому шляху в Україні є брак соціальної відповідальності з боку державної влади, бізнесу і громадянського суспільства. Світовий досвід свідчить, що сталий гармонійний розвиток можливий лише за умови належного рівня соціальної відповідальності цих головних суб'єктів соціуму, насамперед бізнесу, враховуючи його провідну роль у суспільстві.

Корпоративну соціальну відповідальність в Україні можна охарактеризувати як таку, що, в основному, полягає лише у сплаті податків та створенні робочих місць. Багато підприємств провадять свою діяльність «в тіні» та неофіційно працевлаштовують робітників, виплачуючи заробітну плату в «конвертах». Також спостерігається «нерозуміння» учасниками відносин соціальної відповідальності основних завдань і механізмів реалізації стратегій соціальної відповідальності.

Стимулювати розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні можливо за допомогою введення пільгового оподаткування підприємств, що впроваджують її; підвищення обізнаності про відповідальність бізнесу через ЗМІ та поширення передового досвіду, відстеження рівня довіри в бізнесі шляхом громадських опитувань про роль і потенціалу підприємства та організації; зменшення адміністративного тиску місцевих органів влади та безпосередня участь місцевих органів влади у розробці пропозицій та програм що можуть бути підтримані в рамках соціальної відповідальності; створення єдиного центру соціальних програм в мережі Інтернет та в кожному регіоні.[2]

У ході спостережень за підприємствами різного типу (торгівельні, виробничі тощо), які провадять корпоративну соціальну відповідальність, було виявлено, що така їхня діяльність демонструє неоднакові, диференційовані наслідки впливу на результативність діяльності компаній, різну їхню віддачу. Тобто, в даному випадку, варто говорити про індивідуальний вибір стратегії соціальної відповідальності для кожної компанії окремо, враховуючи при цьому всі особливості.

Одна з найбільш розповсюджених світових тенденцій у сфері відповідальності бізнесу на сьогоднішній день є консолідована або як ще її називають, спільна корпоративна відповідальність. Сутність її полягає у тому, що бізнесові структури об'єднують свої зусилля для проведення певних соціально відповідальних заходів, з метою досягнення більшого суспільного ефекту, при цьому спостерігається значна економія ресурсів кожного учасника, у порівнянні, якщо б цю діяльність він провадив самотійно. Для ефективної взаємодії соціальних партнерів, необхідно намагатися забезпечувати рівноцінну, спільну соціальну відповідальність. Консолідована відповідальність є більш стійкою за рахунок дотримання таких умов: по-перше, як найповнішого збігу інтересів соціальних партнерів, а по-друге, узгодженості дій партнерів та їх рівноцінного внеску в спільну діяльність.

Стосовно України, то тут можна виділити дві основні тенденції, які наразі переважають у сфері корпоративної соціальної відповідальності наших бізнес-структур. Перша, це те, що соціально відповідальними підприємствами, у більшості випадків, є ті, які отримують надвеликі прибутки, малий та середній бізнес становлять мізерну частку. Це можна пояснити «непідйомним податковим тягарем», що певним чином стримує відповідальність цих структур. І друга тенденція полягає в тому, що майже 90% цих компаній, це підприємства з іноземним капіталом. Тут значну роль відіграє менталітет, адже закордоном корпоративна соціальна відповідальність – це модель функціонування кожної «поважаючої себе» організації, а у нас це до сих пір сприймається як щось необов'язкове та не завжди потрібне та вигідне для бізнесу. Такий стан справ необхідно змінювати якнайшвидше, якщо ми хочемо, щоб український бізнес нічим не поступався закордонному.

Отже, світовий та вітчизняний досвід доводять, що корпоративна соціальна відповідальність є передумовою і вагомим чинником реалізації концепції сталого розвитку. Формування та впровадження національної моделі соціальної відповідальності бізнесу на сучасному етапі відбувається досить складно та неоднозначно через кризу у соціально-економічному житті країни. Тому не можна очікувати кардинальних позитивних змін у діяльності інституту соціальної відповідальності бізнесу при високому рівні безвідповідальності інституту української держави. Соціальна відповідальність бізнесу неможлива без розвиненого громадянського суспільства, здатного виступати реальним партнером бізнесу при вирішенні соціальних питань. За такої умови можливий процес зростання готовності бізнесу залучатися в діалог і подальше партнерство з різними громадськими групами, збільшення кількості соціальних ініціатив, що виникають завдяки спільному мисленню і спрямованих на вирішення питань суспільного значення. Досвід розвинених країн свідчить, що реалізація концепції сталого розвитку на засадах корпоративної соціальної відповідальності здатна привнести вагомий внесок в соціальне та економічне життя країни.[3]

Список використаних джерел.

1. Бібік Н. В. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. В. Бібік // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2012. – № 14. – С. 9-16.
2. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 180с.
3. Лебедев І.В. Забезпечення сталого розвитку на засадах корпоративної соціальної відповідальності / І.В. Лебедев // Актуальні проблеми економіки - 2013. - №1(139). – С. 106-116